

FØROYAR Í DAG

Ritstjórar: W. HEINESEN og HEDIN BRÚ

ORÐ TIL UMHUGSUNAR

At klandurslyndið í okkara parta-politiska lívi er ein tann størsti meinbogi fyri øllum mentunarlí- gum og samfelagsligum vøkstri í Føroyum, er tíverri einki nýtt. Fyri seks árum síðani skrivaði Jørgen Frantz Jacobsen eina sera forvitnisliga grein um hetta málið; henda greinin hevur alsamt í dag boð til øll tey mongu her á landi ið royna at vinna fram til eina greiniligari fatan av okkara tjóð- skaparligu, samfelagsligu og ment- arligu støðu, og sum av álvara eru farin at leiðast við tí ævinliga persón-politiska svassinum, sum bløð okkara flóta yvir við.

Her skulu vit loyva okkum at taka upp aftur nøkur brot úr hesari grein.

1890'erne blev paa Færøerne fædrelandssangenes og de store folkemødets tid. Den mærkelige romantiske inspiration, der tidligere i aarhundredet havde vakt Skandi- navien til national selvbevidsthed, var nu ogsaa kommen til Færøerne. En lykkelig folkelighed, en glad samlingens aand, besjælede alle. Om det færøske folk tør man tro at det endnu i 90'erne var paa højde med de tekniske fremskridt og den voldsomme fremgang paa øerne. Men saaledes blev det ikke ved med at gaa.

1906 skete det store skisma indenfor de ledende krese paa Færøerne, og de to partier, Sam- bandspartiet og Selvstyrepartiet, opstod. Her med fik den nationale bevægelse et knæk.

Sambandspartiet maa i første række karakteriseres som et kon- servativt parti. Dets første leder, provst Fr. Petersen, var en begavet og aadfuld mand, men samtidig en konservativ mand. Hans nær- meste medarbejder, Oliver Effersøe, der ikke kunde maale sig med ham i klogskab og charme, over- gik ham i stivsindet autoritets- dyskelse. Tilsammen repræsenterede de en vis gudhengiven træghed, der har dybe rødder i det færøske folk, og i løbet af kort tid lykkedes det dem at rejse en opinion, der dels med surhåd, dels med afsky vendte sig bort fra den nationale bevægelse og dens fører J. Patur- son.

At der under de givne forhold opstod et konservativt parti paa Færøerne, er der ingen grund til at undre sig over. Men det maa beklages, at sambandspartiet i sin forskrækkelse over udviklingen blev saa reaktionært, at det gik hen og kuede selve fremskridtets aand. Sambandspartiets førere forstod ikke hvad der foregik. De troede, at den nationale bevægelse var fjenden, der vilde føre øerne ud i uholdbare tilstande. De fattede ikke at netop denne bevægelse var den eneste faktor, der havde muligheder for at formilde og bearbejde udviklingen og modne folket til en ny tid. De troede, at den danske stat kunde gøre fremskridtet for færingerne, og at disse uden at forstyrres af aande- lige komplikationer kunde nyde dets frugter. De var ikke klære over, at det fremskridt, som et folk ikke selv deltager i med hele sin sjæl og med alle sine økonomiske ressourcer, slet ikke er et fremskridt, men tværtimod en udvikling, der distancerer og demoraliserer folket. De understregede langt stærkere end det var nødvendigt, at Færøerne ikke kunde undvære Danmark, men de forømtede at holde det danske folks aandeige udvikling op som et eksempel til efterfølgelse for færingerne. Selv har sambands- partiet aldrig taget noget initiativ til folkeoplysningens fremme.

De nationale bevægelse begyndte som en stemning, som en romantisk løftelse. Men det havde store udviklingsmuligheder, og deri laa dens egentlige værdi. Mange af dens mænd var præget af venstrebevægelsen i Danmark, enkelte var socialdemokrater. Det var en sand folkelig bevægelse, der var vokset frem, og der var i sin tid al grund til at tro, at der efter det første festlige gry vilde komme en virkelig arbejdsdag til folkets gavn.

I Form af *Selvstyrepartiet* levede bevægelsen videre, stærkt svækket, tildels forkæret. Det er indlysende, at dens udviklingsmuligheder herved væsentlig var forringede. Men de var ikke helt forspildte. Ganske vist fik

selvstyremændene aldrig det absolutte flertal i befolkningen, men som stort oppositionsparti har de dog haft saa megen indflydelse, at de ikke er uden medansvar i udviklingen.

Det maa straks siges, at de paa et bestemt punkt har indlagt sig virkelig fortjeneste. Naar det færøske sprog, der i sin tid var truet af for- fald og ødelæggelse, nu er omskabt til et moderne sprog, lige brugbart i skrift og tale, skyldes dette for en stor del den omstændighed, at selv- styrepartiet usvigeligt og utrætteligt har fastholdt linjen fra 90'erne. Det ynkelige barbari, som en slags færøsk- dansk-engelsk pidgin vilde have været, er lykkeligt undgaaet. Det er et virkeligt arbejde, der her er præ- teret.

Men desværre synes det i den grad at have lagt beslag paa alle kræfter og alle interesser, at meget andet er glemt. De spirer til social forstaaelse, der voksede op med den nationale be- vægelse, kom ikke til udfoldelse, og og de mænd, som man paa dette om- raade kunde vente sig noget af, er enten døde eller paa en mærkværdig maade gledet ud af de aktive poli- tikers kres.

Den eneste af de gamle førere, der er tilbage, er Patursson. Hans betydning for selvstyrepartiet lader sig vanskeligt vurdere. Med sin ukue- lige vitalitet har han holdt en ild flammende, der maaske ellers forlængst vilde have været kvalt.

Men nægtes kan det ikke, at selv- styrepolitiken under hans ledelse i mange aar har stagneret. Et parti kan ikke i det lange løb leve af stemning. Patursson er en fremragende agitator; men som politiker har han ikke formaaet at skabe noget. Han har haft syner, men han har ikke haft den konstruktive evne til at føre dem ud i livet. Han foretrækker den store demonstration for det lille resul- tat, og selvstyre-politiken er paa denne maade blevet en marsch paa stedet med et Soria-Moriaslot som maal. Her- til kommer at Patursson i flere sager af samfundsmæssig betydning har vist sig som en konservativ mand, og dette har virket tilbage paa hans parti.

Saaledes er det gaaet til, at den straalende morgenrøde fra 1890-aarene stadig er en morgenrøde. Der er ikke fulgt nogen dag efter. Medens sam- bandsmænd og selvstyremænd nu i 30 aar har trukket tov om ting, som de

med lidt god vilje burde have kunnet enes om, er alt fornuftigt reformar- bejde forømt. Det er ikke til at undre sig over, at folkets interesse for offentlige anliggender har været i rask dalen. Midt i en rivende ud- vikling har Færøerne kun haft to politiske alternativer: Sambandspar- tiets fantasiløse konservatisme og Paturssons fantastiske konservatisme.

Desværre er den nationale roman- tik ikke helt uden skyld i denne ud- vikling. Stivnet som den er, har den ikke kunnet emancipere sig fra de gamle samfundsformer og idealer.

Følgen er blevet, at den intet bud har haft til de nye samfundslag af fiskere og arbejdere, der selvfølgelig ogsaa har været forømt af den kul- turelt ganske impotente sambandsbe- vægelse.

LAGER af:

Galvan. Stabelhængsler 12", 14", 16", 18", 20", 22", 24", 26", 30".
T-Hængsler 4", 5", 8", 10", 12".
Bladhængsler 3/4", 1", 1 1/4", 1 1/2", 2", 2 1/4", 3".
Kanthængsler 1 1/4", 1 1/2", 2", 2 1/2", 3".
Skudrigler 4", 5", 6", 8", 9", 10".
Kælderringe 3" x 3 1/2".
Galvan. Gliplaae.
Dørgreb m/Laas (indvendig).
Dørlaae, Messing & Jern.
Knibtænger.
Hamre & Slækker.
Haandsave.
Tomme stokke 1 Mtr.
Baandmaal 10 Mtr. & 15 Mtr.
Carborundum Slibepasta.
Carborundum Strygsten.
Oliekander (Trykluft).
Oliekander (Oprett.).
Bindøkser m/Skaft.
Økseskafter, Hickory.
Stregmaal.
Hængelaae, Galvan & Lak.
Dolke m/Skede 20, 22, 24, 26 cm.
Dunke 1/2, 1, 2 1/4, 4 1/2, 7, 9 & 14 Ltr.
Tragte m/Mess. Sie 3 1/4", 5", 6", 7", 8".
Eml. Kedler m/stort Laag (anven- delige som Gryder).
Opørskeer, Fortinn. 4", 5".
Eml. Ballier 20", 22", 24".
Eml. Fade 40 cm.
Asbestplader rnd. & firk.
Pudeklude (gule).
Vaskeskind (2 Størr.).
Tøjsnore.
Tøjklammer.
Glaskander.
Vandglas.
Hushold. Krukker.
Daaseaabnere.
Brædknive.
etc. etc. etc.

P/F.

Ludvig Poulsen,

THORSHAVN